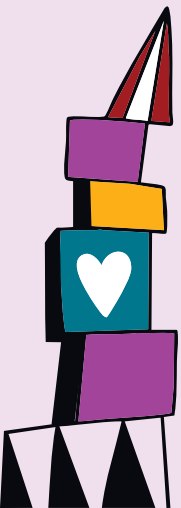

Ilmiöiden ja kohtaamisen polku: Lapsi avohuollon asiakkaana (TEMPO)

7.10.2025 klo 16.05-17.00

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

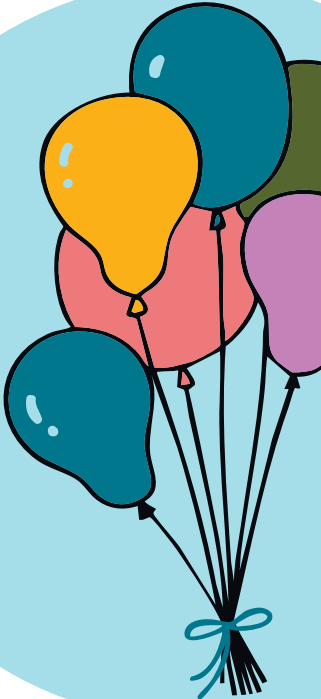

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Ilmiöiden ja kohtaamisen polku: Lapsi avohuollon asiakkaana

- Työryhmässä tarkastellaan lastensuojelun avohuoltoa erityisesti asiakaslapsen näkökulmasta. Työryhmässä kuullaan puheenvuoroja lastensuojelun avohuoltoa tarkastelevista tuoreista tutkimuksista:
 - Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä (LATU),
 - Perheen tukena – perhetyö lapsi- ja perhesosiaalityössä (PETU) ja
 - Sosiaalityöntekijä palveluiden valitsijana, päätöksentekijänä ja valvojana lastensuojelun avohuollossa (VALITSIJA).
 - Alatyöryhmässä tarjoillaan myös pientä maistiaista Lastensuojelun Keskusliiton lastensuojelun avohuollon nykytilaa tarkastelevasta selvityksestä.
- Työryhmässä katse kiinnitetään avohuollossa asiakkaana olevaan lapseen erityisesti lapsen edun näkökulmasta paljon käytettyjen palveluiden tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan sekä perhetyön näkökulmasta ja tarkastellaan sosiaalityöntekijän roolia lapsen edun valvojana ja harkintavallan käyttäjänä.

Lapsi avohuollon asiakkaana

- klo 16.05–16.10 aloitus (LSKL)
- klo 16.10–16.20 Lapsen asema tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnassa (LATU: Sirpa Kannasoja)
- klo 16.20–16.30 Lasten ja nuorten kokemuksia perhetyöstä (PETU: Tiina Lehto-Lundén)
- klo 16.30–16.40 Sosiaalityöntekijä lapsen edun valvojana ja harkintavallan käyttäjänä (VALITSIA: Piia Seppälä ja Tuuli Kotisaari)
- klo 16.40–16.50 Lastensuojelun Keskusliiton selvitys avohuollon nytilasta (LSKL: Laura Nila)
- klo 16.50–17.00 Kysymykset ja keskustelu

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

SYDÄMELLÄ
JA
SISULLA

Lapsen asema tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnassa

Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä
(LATU-tutkimushanke 2021–2022)

Sirpa Kannasoja, yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto

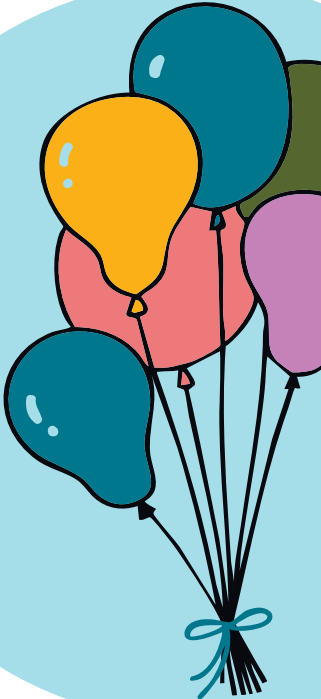
Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä (LATU)

- Toteuttajat
 - Hankkeen johtajana apulaisprofessori Johanna Kiili, Jyväskylän yliopisto (JYU)
 - Osahakkeen johtajana Kaisa Malinen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu (Jamk)
 - Tutkijoina Sirpa Kannasoja, Tiina Lehto-Lundén, Johanna Moilanen ja Anu-Riina Svenlin
- Rahoitus: Sosiaalityön yliopistotason tutkimuksen valtionavustus (STM)
- Muodostui kahdesta osahankkeesta:
 - Osahanke I: Valtakunnallinen ammattilaisille suunnattu kysely (N = 105)
 - Tarkasteltiin tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan tavoitteita, organisointia, koordinointia, seurantaa, arviointia, sekä toiminnan laajuutta lastensuojelussa ja perhepalveluissa
 - Vastaajat (ja hyvinvointialueet) edustivat palvelun järjestämisen osalta 69 % koko Suomen väestöstä.
 - Osahanke II: Tukisuhteiden laadun ja koettujen vaikutusten tutkiminen
 - Kehitettiin ja pilotoitiin TukiArviointi-menetelmä: voidaan dokumentoida ja arvioida tukisuhteiden laatua sekä tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan koettuja vaikutuksia

Lapsen asema tukisuhdetoiminnassa

- Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan piirissä olevilla lapsilla ei ole juurikaan kollektiivisen osallistumisen mahdollisuuksia.
 - Hankkeen aikana järjestetyissä työpajoissa lapset pohtivat omia tukisuhteitaan ja keskustelivat niistä muiden lasten ja nuorten kanssa.
 - Pajat tarjosivat foorumin kollektiiviselle toiminnalle ja palveluiden kehittämiseksi, jota hankkeeseen osallistuneet lapset arvostivat.
- Ammattilaisilla ei ole ollut käytössä lapsille suunnattuja lomakkeita tai muita menetelmiä, joilla lasten ennakko-odotuksia ja näkemyksiä kerättäisiin systemaattisesti.
- Laadullisen aineiston perusteella voidaan todeta, että ammattilaiset tyytyvät usein kovin vähään.
 - Lasten osallisuus ja mielipiteen ilmaiseminen esimerkiksi seurantatapaamisissa on ollut ohutta ja yksisanaista tai lapsen ajatuksia ei ole kuultu käytännössä lainkaan.
 - Aikuiset (niin ammattilaiset, vanhemmat kuin vapaaehtoiset) voivat helposti “tyytyä” lapsen “kyllä/ei”-vastauksiin puhuttaessa tukisuhteen laadusta.

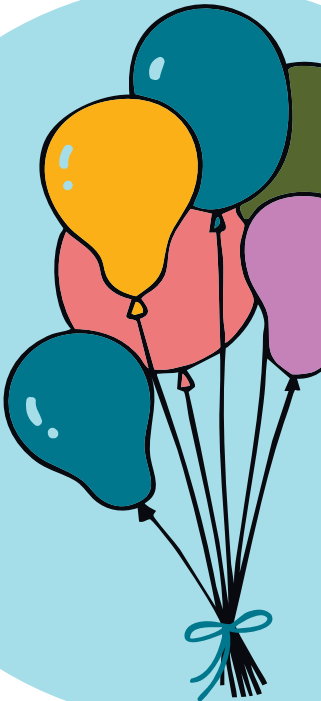
Lapsen asema tukisuhdetoiminnassa

- Kyselyn perusteella tukihenkilötoiminta piirtyy enemmän lapsen tukipalveluksi, kun taas tukiperhetoiminta enemmän koko perheen palveluksi, jossa lapsi on ”näkymättömämpi”.
- Lapset ja nuoret ovat harvoin aloitteellisia tukihenkilöä tai tukiperhettä haettaessa ja tapaamisista sovittaessa.
- Ammattilaiset arvioivat lasten vaikuttavan vahvasti etenkin tukihenkilötoiminnan sisältöihin, tukiperhetoiminnassa lapsilla arvioitiin olevan vähemmän vaikuttamismahdollisuuksia.
- Tukihenkilötoiminnassa lapsi osallistuu seurantapalavereihin pääsääntöisesti aina, mutta tukiperhetoiminnassa harvemmin.
- Tukihenkilösuhde päätetään tyypillisimmin lapsen aloitteesta, mutta tukiperhesuhde useammin vanhemman tai vanhempien tai tukiperheen aloitteesta.

Johtopäätös ja suositukset

- Lasten osallistuminen tukihenkilö- tai tukiperhetoimintaan toteutuu useimmiten aikuisjohtoisesti, eikä osallistumiselle ole rakenteita.
- Suositukset:
 - 1) Lapsen asemaan ja mahdollisuuksiin ilmaista näkemyksiään ja toiveitaan tukisuhdetta haettaessa, arvioitaessa ja päätettäessä, on syytä kiinnittää erityistä huomiota.
 - 2) Lasten yksilöllistä ja kollektiivista osallistumista toiminnan kehittämiseen, suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin tulisi aktiivisesti tavoitella.

LATU-materiaalit

- Julkaisut
- Ammattilaisten käyttöön kehitetyt materiaalit

<https://www.jyu.fi/fi/hankkeet/lapsen-tukena-tukihenkilo-ja-tukiperhetoiminta-lapsi-ja-perhesosiaalityossa-latu>

6. Miltä tukihenkilön tapaamiset tuntuvat sinusta? Rastita sopivat vaihtoehdot.

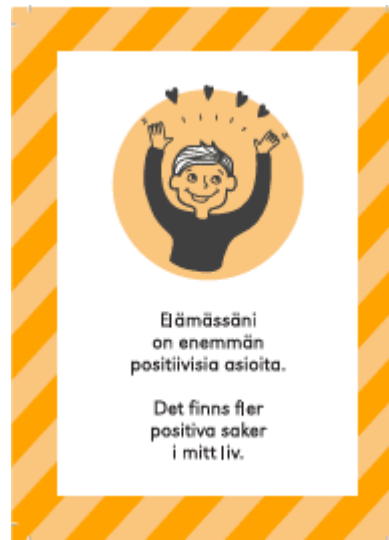
 Ei koskaan	 Harvoin	 Joskus	 Useimmiten	 Aina	 En osaa sanoa
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Minulla on hyvä mieli, kun tapaan tukihenkilöä.

Minulla on turvallinen olo, kun tapaan tukihenkilöä.

Tukihenkilö kuuntelee minua, kun kerron asioistani.

Minun ja tukihenkilön on helppo keksiä kivaa tekemistä.

Mitä sinä ajattelet tukiperheestäsi / tukihenkilöstäsi?

1 Miksi arvioidaan?

- Aikuiset tarvitsevat sinulta tietoa, miten tukiperheen tai tukihenkilön kanssa menee.
- Ajatuksesi ja mielipiteesi ovat tärkeitä, koska tukiperhe ja tukihenkilö ovat sinua varten.
- Myös vanhempi / vanhempiesi ja tukiperheen tai tukihenkilön mielipidettä kysytään.

2 Mitä arvioidaan?

- Miten tukiperheen tai tukihenkilön kanssa sujuu?
- Onko tukiperheen tai tukihenkilön kanssa tapahtunut jotakin ikävää?
- Miten tukiperheen tai tukihenkilön tapaamiset ovat auttaneet sinua?
- Haluatko jatkaa tapaamisia?

3 Miten arvioidaan?

- Saat kertoa mielipiteesi lomakkeella "Ajatuksiani tukiperhetoiminnasta" tai "Ajatuksiani tukihenkilötoiminnasta", jonka aikuinen lukee.
- Jos et tiedä, mitä jokin kysymys tarkoittaa, kysy rohkeasti apua aikuiselta.
- Kysymyksiä ei ole oikeita eikä vääriä vastauksia.

4 Mitä arvioinnin jälkeen?

- Aikuisten tehtävänä on kysyä sinulta, miten tukiperheen tai tukihenkilön kanssa menee.
- Mietitään yhdessä, onko kaikki hyvin vai tuleeko jotain tehdä toisella tavalla.
- Arvioinnin jälkeen sovitaan, että tapaamiset joko jatkuvat tai loppuvat.

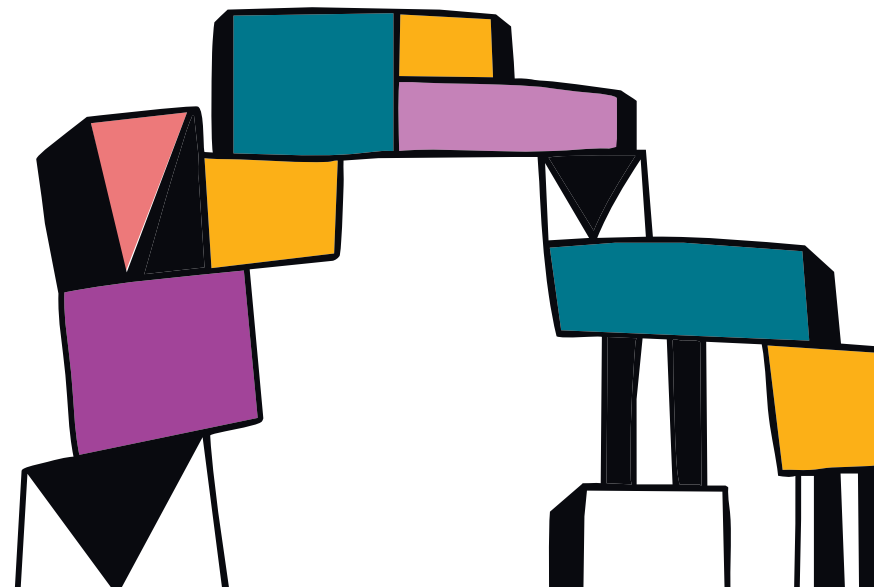
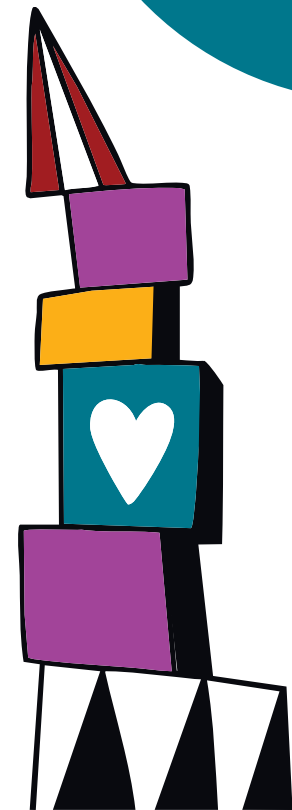
Muistathan:
Saat itse valita, mitä asioita haluat kertoa.
Tärkeää on, että joku aikuinen tietää, mitä mieltä olet.

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

Lasten ja nuorten kokemuksia perhetyöstä

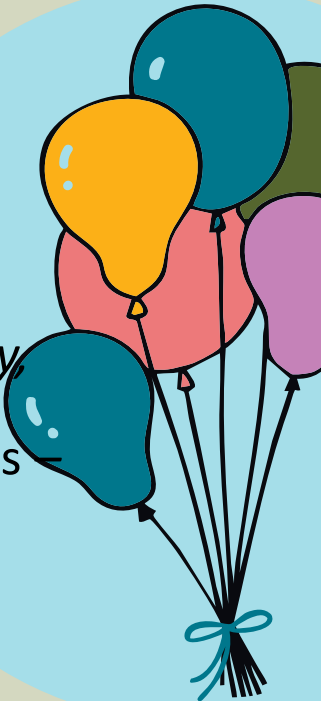
Perheen tukena – perhetyö lapsi- ja perhesosiaalityössä (PETU-tutkimushanke) 2024-2025

Tiina Lehto-Lundén, tutkijatohtori Jyväskylän yliopisto

Perheen tukena – perhetyö lapsi- ja perhesosiaalityössä (PETU), 2024-2025

- Tutkimuskohteena perhetyö lapsi- ja perhesosiaalityön ja lastensuojelun rajapinnoille asettuvana palveluna.
- Lähtökohta moninäkökulmaisuus niin tiedon tuottamisessa kuin tutkittavan ilmiön ymmärtämisessä: perhetyön ammattilaiset, asiakkaina olevat lapset ja aikuiset sekä kanssatutkijat.
- Toteuttajina: Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske ja Pesäpuu ry,
- Rahoitus: Sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen valtionavustus (STM).
- Muodostuu kahdesta osahankkeesta:
 - **OSAHANKE I:** Perhetyö, ammatillinen toimijuus ja harkintavalta – *valtakunnallinen kysely, ammattilaisten fokusryhmähaastattelut*
 - **OSAHANKE II:** Lasten, nuorten ja vanhempien palvelutarpeet ja relationaalinen toimijuus – *lasten ja nuorten työpajat, vanhempien haastattelut, keskustelutilaisuudet*

Mitä lapset ja nuoret kertovat perhetyöstä?

Alustavia tutkimustuloksia

- Miten lapset ja nuoret määrittelevät perhetyön

- Kokemuksia perhetyöstä

Tunteet

Lapsentahtisuus

**Aineisto kerätty syksyn 2024 ja kevään 2025
aikana lapsilta ja nuorilta (N=31) Discord
työpajoissa Turvasatama-yhteisössä sekä
yhdessä live-työpajassa**

Miten lapset ja nuoret määrittelevät perhetyötä?

- Koko perheen auttamista
 - *"Perhetyö tarkoittaa perheen tukemista eri tilanteissa. Tarkoituksena parantaa ja auttaa perheen hyvinvointia."*
- Kotona tehtävää työtä
 - *"Tuodaan se apu perheen luo."*
- Perhetyön valvontarooli
 - *"Tulevat kyttäämään ja etsimään kaikki ongelmat."*
- Perhetyön epäselvyys
 - *"Lasketaanko perhepäivähoito perhetyöks"*

Perhetyön herättämiä tunteita

Lapset ja nuoret eivät aina muistaneet, miksi perhetyötä tehtiin, mutta he muistivat tunteita, joita siihen liittyi.

Positiivisia kokemuksia perhetyöstä

- **Tunnesuhde perhetyöntekijään:** *"Ne oli kivoi. Mul on ikävä heitä"*
- **Uusia kivoja kokemuksia perheen kanssa:** *"Mulla varmaan iloisin muisto oli ku olin pieni niin mentiin koko perhe katsomaan elokuvaa ei ollut ikinä aiemmin ollut mahdollisuutta"*
- **Lapsentahtisuus:** *"No me mentiin hetki kerrallaan", "Aika lempeästi ja jaksoi odottaa jos en osannut vastata tai. Tein samalla jotain muuta", "Ja anto aikaa"*

Negatiivisempia kokemuksia perhetyöstä

- Välinpitämättömästi suhtautuminen ja ohitetuksi tuleminen: *"mutta ei rouvat halunnu lähtee", "Kyllä ne välillä jotain jutteli mutta aika väkisin keksityltä vaikutti", "Tuntui lähinnä haastattelulta"*
- Saattoi tuntua **pelottavalta**: *teeskenneltiin, että ei oltu kotona.*
- Myös **häpeä** tunteena nousi esiin:
 - Häpeä suhteissa ja toiminnassa: *"mun piti tehdä asioita perhetyöntekijöiden kanssa ja häpesin tilannetta koko ajan. Häpesin myös työntekijöiden puolesta."*
 - Häpeä yhteisössä ja normaalin perheen ideaali: *"Jatkuva häpeä ja huoli, että entä jos joku kuulee esim. koulussa tai muualla."; "nähtiin häpeänä et ulkopuolinen tulisi korjaamaan perheen sisäisiä asioita"*

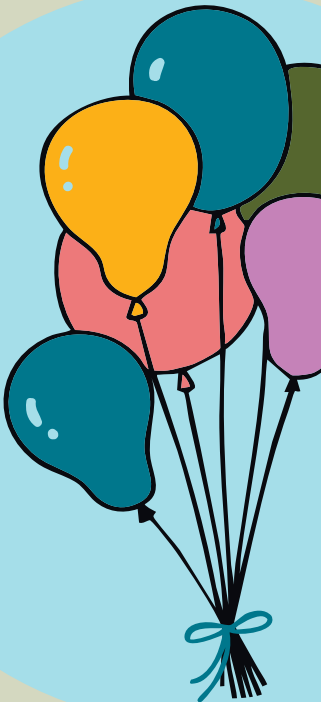
Lapsen- /nuorentahtisuus

- Käsite, jolla voidaan kuvailla lasten kokemuksia ja toiveita.
- Lasten kokemus on, että aikuisilta saattaa unohtua, että pitäisi edetä lapsen tahdissa.
- **Nuorten toiveita aikuisille:** *"antaa aikaa vastata", "odottaa jos tulee vaikeempia tunteita vaan yrittää auttaa ja ei hoputa ", "Antais selkeitä ohjeita et ymmärtää eikä anna niitä liikaa kerrallaan".*
- **Lapsentahtisuus** ilmeni myös nuorten kuvatessa perhetyön onnistumiskokemuksia *"mentiin hetki kerrallaan"* ja kuvailuissa millainen olisi hyvää perhetyötä *"kuunneltais", "hidastettais tahtia"*.
- **Toive hidastamiselle** ja taukojen pitämiselle nousi aineistosta monilla eri tavoilla.

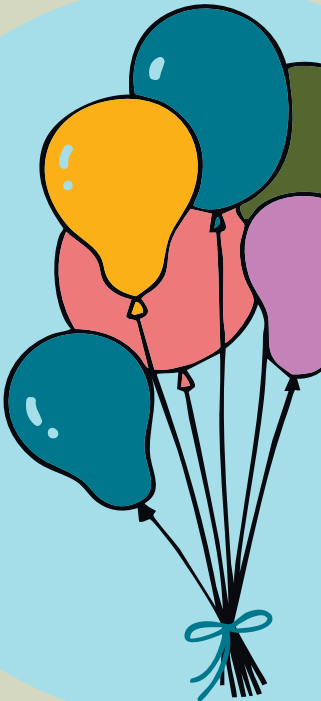
Johtopäätöksiä 1/2

- Lasten ja nuorten ymmärrys perhetyöstä paikantuu koko **perheen auttamiseksi**, mutta se on subjektiivisena kokonaisuutena moninaista: *"Kyttäämistä ja ongelmien hakemista"* mutta samalla tunnistettiin tarve, ja se, että perhetyö on auttanut perheen/vanhemman tilanteeseen.
- Kaikille **ei myöskään selkeää, mitä se perhetyö on ja miksi perhetyötä oli**: *"Joku tyyppi tuli kotiin" / "Ihmeissään, miksi nämä on täällä?"*
- Lasten omissa kokemuksissa **osallisuus perhetyössä on** kuitenkin **hataraa** (myös Hurtig 2006).
- Nuorten toiveena, että kohtaaminen perhetyöntekijän kanssa olisi **inhimillisempää** -kohdataan **tavallisena** lapsena ja nuorena.

Johtopäätöksiä 2/2

- Toive siitä, että **perhetyöntekijä kohtaisi tai näkisi lapsen tai nuoren**: *"Ehkä se vois pienillä asioilla voisi tehdä tosi iloiseksi. Se voisi tehdä jonkun pienen lahjan esim. lapselle"* (myös Gorin, Baginsky, Moriarty & Manthorpe 2021).
- Perhetyöntekijällä on merkitystä ja luottamus mahdollistaa myös ainutlaatuisten asioiden kertomisen, joita ei ehkä halua muille kertoa.
- **Tunnetason tunnistamisen** merkitys perhetyössä - kuinka hyvin tunnistetaan?
- **Lapsi- ja nuoritahtisuuden vahvistaminen työskentelyssä!**

Minä, perheeni & perhetyö -työväline

TÄRKEÄT ASIAT

Minulle tärkeitä ihmisiä on...

Mitä tykkään tehdä perheen kanssa?

Mitä tykkään tehdä kotona?

Mitä tykkään tehdä yksin?

Missä vietän netissä aikaa?

TÄMÄ VAI TUO

KISSA
KESÄ
ULKONA
LAUTAPELI
TOIMIN NOPEASTI
PIZZA
SEURASSA

KOIRA
TALVI
SISÄLLÄ
KORTTIPELI
MIETIN ENSIN
HAMPURILAINEN
KAVEREIDEN KANSSA

Hmm...

PSST...
vot piirrä tähän

TOIVEET JA ODOTUKSET

Miten voisin auttaa sinua ja perhettäsi?

Mitä toivon perhetyöltä?

Missä meidän olisi hyvä puhua?

Mitä haluaisit minun tietävän sinusta?

MITÄ PERHETYÖ ON?

PERHETYÖÄ TEKEVÄT PERHETYÖNTEKIJÄT, JOTKA TUKEVAT PERHETÄ ISOISSA JA PIENISSÄ PUOLITILANTEISSA.

PERHETYÖN ALKAMISESTA SOVITTAAN YHDESSÄ PERHEEN KANSSA.

YKSI TAI KAKSI PERHETYÖNTEKIJÄÄ TAPAA PERHETÄ SAÄNNÖLLISESTI.

Perhetyön tavoitteet

MINÄ PERHEENI & PERHETYÖ

VOIMAVARAT

Mikä minua kiinnostaa?

Parasta minun perheessä on...

Mikä minua jännittää?

Mikä minut tekee iloiseksi?

Missä tarvitsen apua?

Missä en tarvitse apua?

MEIDÄN MUISTILISTA

PALAUTEBOKSI

Oinko minua kuunneltu?

Mitä tykkäsin tapaamisesta?

Mitä seuraavalla kerralla tapahtuu?

MINÄ, PERHEENI & PERHETYÖ -MUISTITAUU: OHJEET AMMATILAISSELLE

Minä, perheeni & perhetyö -muistitauu on lapsen / nuoren ja perhetyöntekijän väliseen tutustumiseen ja vuorovaikutukseen tarkoitettu työväline, jota voi soveltaa asiakastyössä eri tavoin. Muistitauu kutsuu perhetyöntekijää kertomaan myös itsestään, käymään läpi keskeisiä perhetyön tavoitteita ja muistamaan myönteisen palautteen tärkeyden.

Lapsen / nuoren kanssa tulee sopia, miten muistitauua täytetään, missä sitä säilytetään, kuka voi nähdä muistitauun kirjattuja asioita ja miten tätä tietoa hyödynnetään.

Kaikkia vastauksia ei tarvitse kirjoittaa tauluun, kysymysten on tarkoitus olla keskustelun tukena. Muistitauua ei myöskään tarvitse täyttää kerralla eikä tietyssä järjestyksessä, sitä voi täydentää viritämissä ja piirtämissä. Varaa siis mukasi värikyliä!

SOPIKAA YHDESSÄ:

- Muistitauua käytetään: _____
- Muistitauua säilytetään: _____
- Muistitauun saa nähdä: _____

Muistitauu on kehitetty tutkimushankkeessa Perheen tukena -perhetyö lapsi- ja perheosallisuudessa yhteistyössä lasten, nuorten, ammattilaisten, kokemusasiantuntijoiden ja tutkijoiden kanssa. Hanketta on rahoittanut Sosiaali- ja terveysministeriö (sosiaaliturvan tutkimuksen valtionrahoitus).

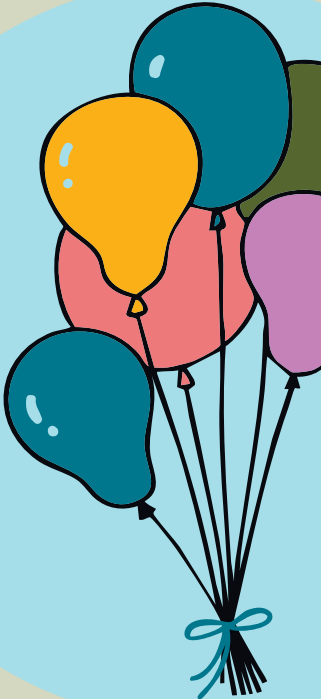
Muistitauua on saatavilla hankkeen verkkosivuilta sekä lastensuojelun kehittämisyhteisö Pesäpuun verkkokaupasta maksutta. Tiedosta muistitauu A3 kokoisena ja vaaka-suuntaisena.

 HANKKEEN VERKKOSIVUT

 PESÄPUUN VERKKOKAUPPA

 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

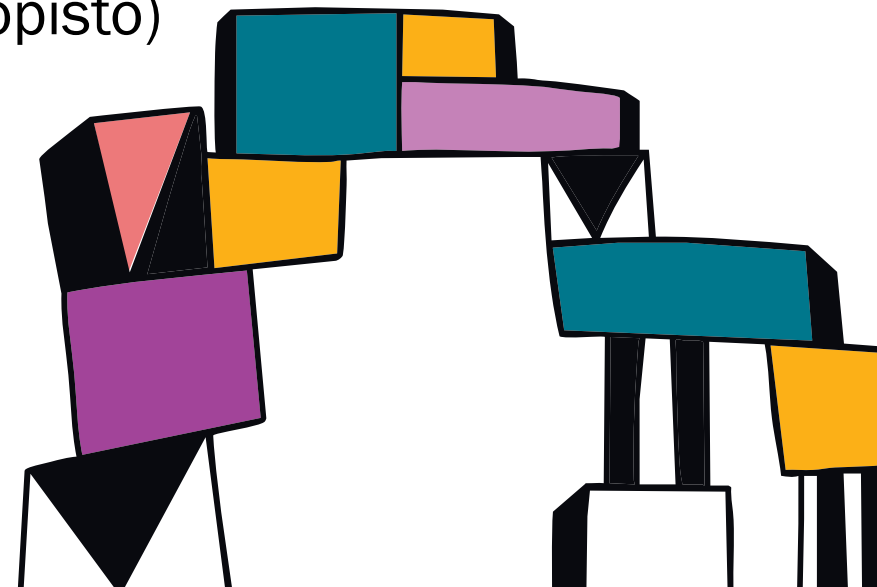
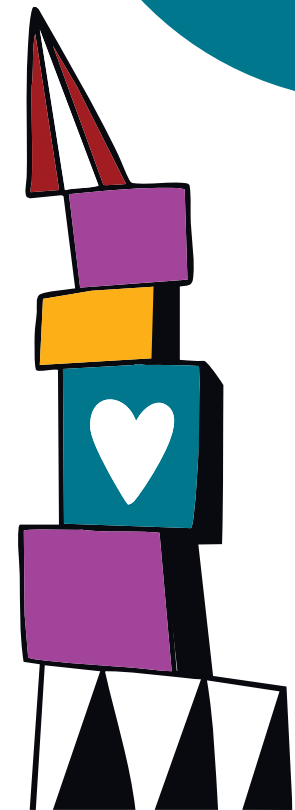
 Pesäpuu ry

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

Sosiaalityöntekijä lapsen edun valvojana ja harkintavallan käyttäjänä

VALITSIJA: Piia Seppälä, yliopistonlehtori ja Tuuli Kotisaari,
väitöskirjatutkija (Itä-Suomen yliopisto)

Sosiaalityöntekijä palveluiden valitsijana, päätöksentekijänä ja valvojana lastensuojelun avohuollossa (VALITSIA) -hanke 2023-2025 (VTR)

MITÄ TUTKIMME?

- Muun muassa sitä, *miten sosiaalityöntekijät valitsevat asiakasperheille myönnettäviä tukitoimia lastensuojelun avohuollossa ja miten sosiaalityöntekijät arvioivat ja valvovat niiden toimivuutta?* Myös sitä, *mitkä tekijät vaikuttavat sosiaalityöntekijöihin päätöksentekijöinä, harkinnan käyttäjinä ja valvojina lastensuojelun avohuollossa?*

MITEN TUTKIMME?

- Laadullinen *fokusryhmähaastatteluaineisto* (n=66, hva=7 kpl, kerätty syksy 2023-keväät 2024)
- Määrällinen *kyselyaineisto* (n=221, hva=8 kpl, kerätty keväät 2024)
- *Kuntatasoinen rekisteriaineisto* (Sotkanet)
- *Tutkimuskirjallisuus* (systemaattinen kirjallisuuskatsaus)

VALITSIA HANKE
2023-2025

Tutkimus:

- Tutkimme sosiaalityöntekijöiden päätöksentekoa, valintoja ja harkintavaltaa lastensuojelun avohuollossa
- Teemme ryhmähaastatteluja ja kyselytutkimuksen
- Tuotamme tieteellisten artikkeleiden lisäksi mallit päätöksenteon ja lapsikohtaisen valvonnan tueksi

TURUN YLIOPISTO UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND HELSINGIN YLIOPISTO

Avohuollon päätöksenteon moniulotteisuus

- *Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on vaativaa asiantuntijatyötä, jossa sosiaalityöntekijät tekevät lasten ja perheiden elämään perustavanlaatuisesti vaikuttavia päätöksiä*
- *Sosiaalityön päätöksenteko muodostuu konkreettista hallinnollisista päätöksistä sekä ennen kaikkea arvioinnista, harkinnasta, päättelystä, ennakoinnista ja tiedonkäsittelystä muotonsa saavista tiedollisista prosesseista*
- Olemme tarkastelleet sosiaalityöntekijän roolia lapsen edun valvojana ja harkintavallan käyttäjänä muun muassa *ekologis-systeemisen viitekehyksen* (Baumann ym. 2011) kautta
- Viitekehys perustuu ajatukseen *päätöksenteosta monimutkaisena ja –ulotteisena kokonaisuutena, johon vaikuttavat erilaiset yksilö- ja yhteisötason tekijät*
- **Lapsen edun toteutuminen edellyttää toimivia päätöksenteon rakenteita ja laajaa ymmärrystä päätöksentekoon vaikuttavista tekijöistä**

KATSAUS TULOKSIIN

Sosiaalityöntekijä harkintavallan käyttäjänä

- Suurin osa avohuollon sosiaalityöntekijöistä kokee voivansa käyttää harkintavaltaa päätöksenteossa, mutta harkintaan kohdistuu myös rajoitteita
- Asiakasohjausryhmät voivat toimia sosiaalityöntekijöiden päätöksenteon ja ammatillisen arvioinnin tukena
- Kokeneemmat ja kohtuullista asiakasmäärää hoitavat sosiaalityöntekijät kokevat harkintavaltansa laajemmaksi kuin ne, joilla on vähemmän työkokemusta ja joiden asiakasmäärä ei ole lain sallimissa rajoissa
- Työyhteisön tuki, selkeät ohjeistukset sekä laadukas ja riittävä palveluvalikko vahvistavat sosiaalityöntekijöiden päätöksenteon edellytyksiä

➤ **SUOSITUS: Organisaatioiden tulee panostaa päätöksenteon tukeen ja riittäviin aikaresursseihin**

Sosiaalityöntekijä palveluiden valitsijana

- Päätöksenteko ja palveluiden valinta lastensuojelun avohuollossa edellyttää sosiaalityöntekijöiltä korkeakoulutuksen lisäksi moniulotteista harkintaa, jossa yhdistyvät muun muassa ammatillinen intuitio, tiimeissä jaettu kokemustieto ja asiakaskohtainen arviointi
- Sekä asiakkaiden että sosiaalityöntekijöiden kannalta ongelmallinen havainto oli, että päätöksentekoon palveluiden valinnan näkökulmasta ei ole juurikaan saatavilla perehdytystä
- Avohuollon tukitoimista ja palveluista päätettäessä asiakkaan mielipide on keskeinen, mutta sen painoarvo vähenee riskitekijöiden kasvaessa
 - Avohuollossa liikutaan suostumuksen ja pakon rajamailla, mikä asettaa työlle monia haasteita
 - Lisäksi kysymys siitä, onko lapsen mielipide yhtä keskeinen kuin perheen aikuisen?

➤ **SUOSITUS: Päätöksenteon tueksi tarvitaan lisää vaikuttavuustietoa, perehdytystä ja selkeitä rakenteita**

Sosiaalityöntekijä lapsen edun valvojana

- Lapsikohtainen valvonta on keskeinen osa lastensuojelun avohuollon sosiaalityötä ja lapsen edun varmistamista
- Tukitoimien ja palveluiden toimivuutta seurataan hyvinvointialueilla säännöllisesti, mutta valvonnan toteutus on usein reaktiivista ja toimenpidekeskeistä
- Haasteena on, että yhteinen viitekehys palveluiden vaikutusten arviointiin ja valvontaan puuttuu, eikä sosiaalityöntekijöillä ole riittävästi aikaa tai mahdollisuuksia valvoa lapsen etua kokonaisvaltaisesti
- Erityisesti pienten lasten näkökulma jää edelleen helposti taka-alalle, vaikka lasten tapaamisiin on pyritty panostamaan aiempaa enemmän

➤ **SUOSITUS: Sosiaalityöntekijät tarvitsevat lisää aikaa, tietoa ja välineitä lapsikohtaisen valvonnan toteuttamiseen avohuollossa**

Saavatko lapset ja nuoret vaikuttavia palveluita?

- Tulostemme perusteella suurin osa lastensuojelun avohuollon tukitoimista nähdään vaikuttavina ja laadukkaina
- Sosiaalityöntekijät kuitenkin kokevat, ettei palveluita ole aina saatavilla riittävästi ja oikea-aikaisesti
- Palveluihin liittyy myös laadunvaihtelua ja aluekohtaisia saatavuuseroja
- Lisäksi sosiaalityöntekijät kokevat, että lastensuojelun palveluilla joudutaan paikkaamaan muiden palveluiden puutteita ja saatavuusongelmia
- Sosiaalihuoltolain tavoitteet vaikuttavat toteutuneen toivottua heikommin etenkin tilanteissa, joissa on tarvetta raskaimmille interventioille

➤ **SUOSITUS: Lapsille tulisi mahdollistaa tasavertainen pääsy vaikuttavien palveluiden pariin**

➤ **SUOSITUS: Lapsiperheet hyötyisivät ennaltaehkäisevien palveluiden, etenkin lapsiperheiden kotipalvelun, saatavuuden lisäämisestä**

Lisätietoja hankkeesta

- Hankkeen tuoreita julkaisuja voi seurata nettisivuiltamme: www.utu.fi/valitsija
- Hankkeen loppuwebinaariin pääset osallistumaan poimimalla Teams-linkin talteen täältä: <https://sites.utu.fi/valitsija/tapahtumat/>

VALITSIJA-hankkeen loppuwebinaari
Sosiaalityöntekijä palveluiden valitsijana, päätöksentekijänä ja valvojana lastensuojelun avohuollossa

6.11.2025 klo 9–11 Teams

Tervetuloa VALITSIJA-hankkeen loppuwebinaariin
Johanna Kallio, Timo Toikko

Sosiaalityöntekijä harkintavallan käyttäjänä ja päätöksentekijänä avohuollossa
Anne-Mari Jaakola, Piia Seppälä

Palveluiden valintaan vaikuttavat tekijät ja emotionaaliset ulottuvuudet
Tuuli Kotisaari, Teija Karttunen

Lapsikohtainen valvonta ja virhetietoisuus avohuollossa
Anne-Mari Jaakola, Tuuli Kotisaari, Teija Karttunen

VALITSIJA-hankkeen keskeiset tulokset ja suositukset
Johanna Holappa, Johanna Kallio

Tilaisuudessa on varattu aikaa yleisön kommentteille, kysymyksille ja yhteiselle keskustelulle.
[Siirry webinaariin tästä](#)

 TURUN YLIOPISTO **HELSINGIN YLIOPISTO**
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI **ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO**

Kiitos!

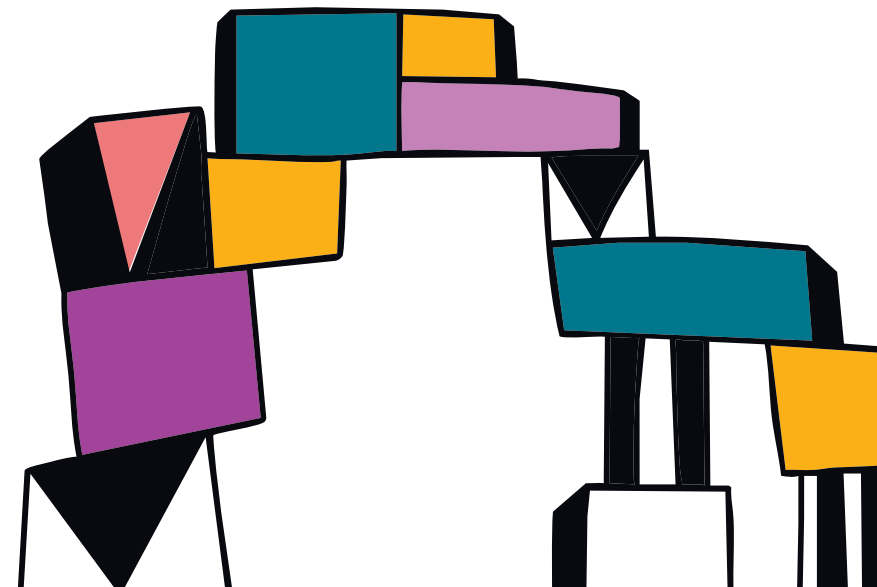
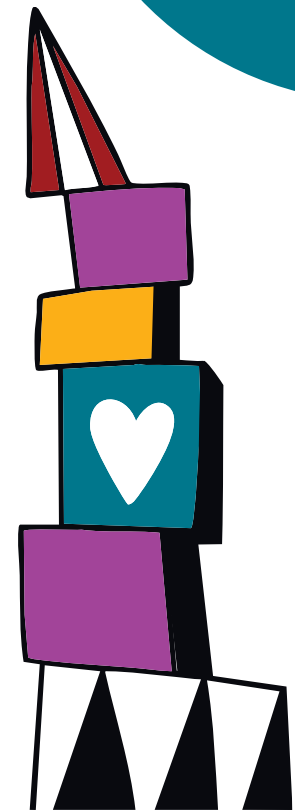
- **Piia Seppälä**
piia.seppala@uef.fi
- **Tuuli Kotisaari**
tuuli.kotisaari@uef.fi
- Seppälä P., Jaakola A.-M. & Toikko T. (2025). Kuntatason analyysi lapsiperheiden sosiaalihuollon peruspalveluiden ja lastensuojelun erityispalveluiden yhteydestä. Yhteiskuntapolitiikka 3 (2025). <https://www.julkari.fi/handle/10024/151650>
- Kotisaari, T., Hietämäki, J., Vornanen, R., & Toikko, T. (2025). Mikä ohjaa päätöksentekoa? Sosiaalityöntekijöiden näkemykset lastensuojelun avohuollon tukitoimien valinnasta. Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, 33(2), 191–207. <https://doi.org/10.30668/janus.148156>
- Kotisaari, T. & Jaakola, A-M. (2025) Lapsikohtaisen valvonnan edellytykset lastensuojelun avohuollossa (hyväksytty julkaistavaksi)
- [Sote-akatemia: Päätöksenteko lastensuojelun avohuollossa \(blogi & podcast\)](#)

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

Lastensuojelun Keskusliiton selvitys lastensuojelun avohuollon nykytilasta

Laura Nila, erityisasiantuntija Lastensuojelun Keskusliitto

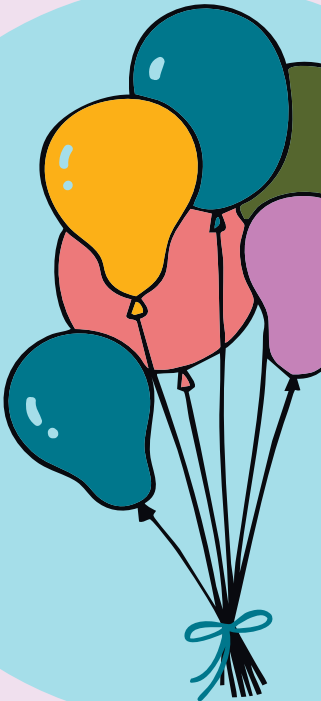
Mitä kuuluu lastensuojelun avohuolto?

- **Webropol-kysely**

- Ei tutkimuslupia
- Hyvinvointialueilla avohuollon lastensuojelun sosiaalityössä työskenteleville ammattilaisille
- Kysely ollut auki maaliskuussa 2025, vastaajia 182
- 49 kysymystä, kyselyn teemat: Taustatiedot, Lastensuojelun avohuollon nykytila, Lastensuojelun avohuollon asiakastyö, Lasten ja nuorten osallisuus, Rakenteellinen sosiaalityö
- Raportin julkaisu alkuvuodesta 2026

- **Fokusryhmähaastattelut**

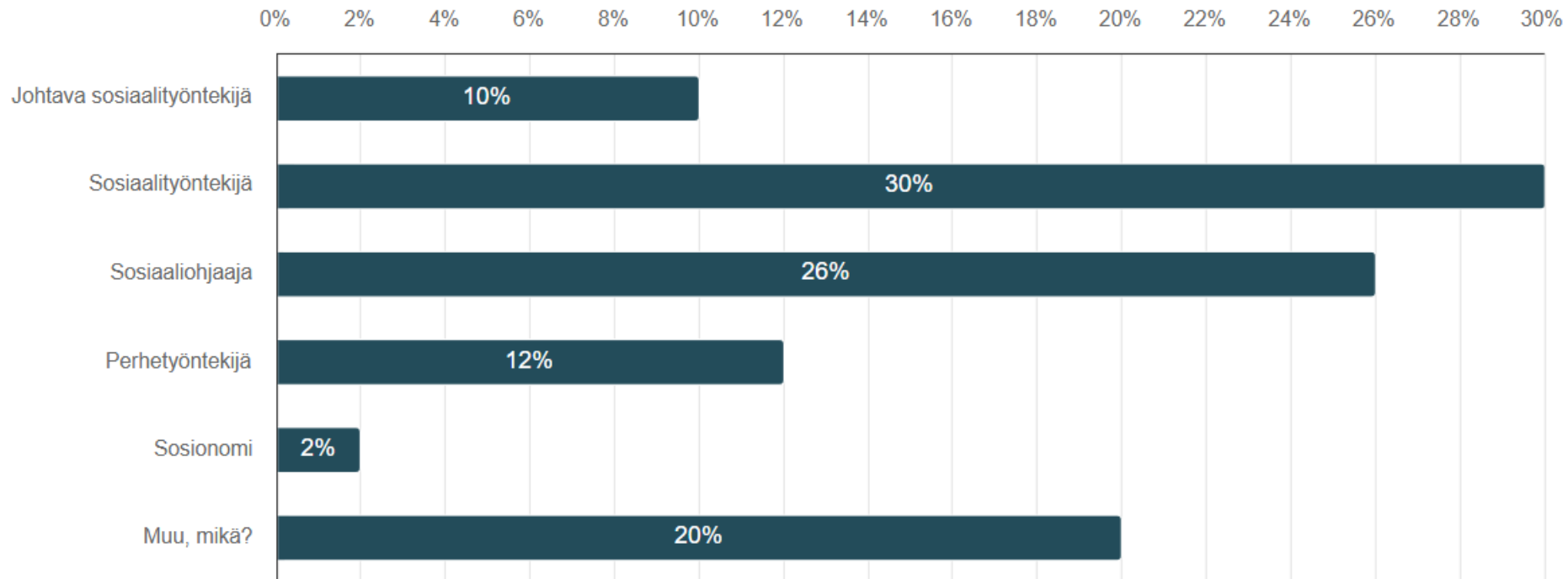
- Tutkimusluvut 5 hva:lta
- Haastateltu kolme avohuollon tiimiä eri hva:ilta, Varha, VaKe ja Ekhva (N=19)
- Tutkimuskysymyksiä:
 - Miten lastensuojelun avohuollossa työskentelevät ammattilaiset kuvaavat lastensuojelun avohuollon nykytilaa?
 - Minkälaiset periaatteet ohjaavat lastensuojelun avohuollossa tehtävää sosiaalityötä?

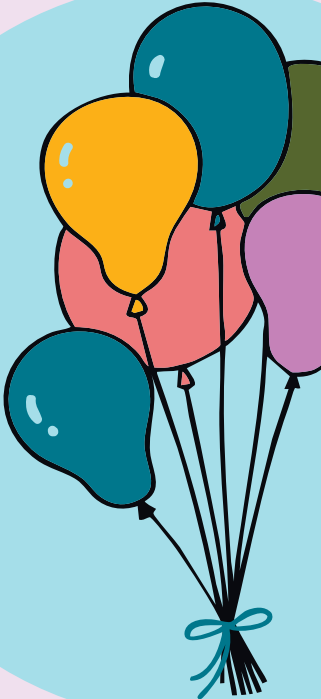
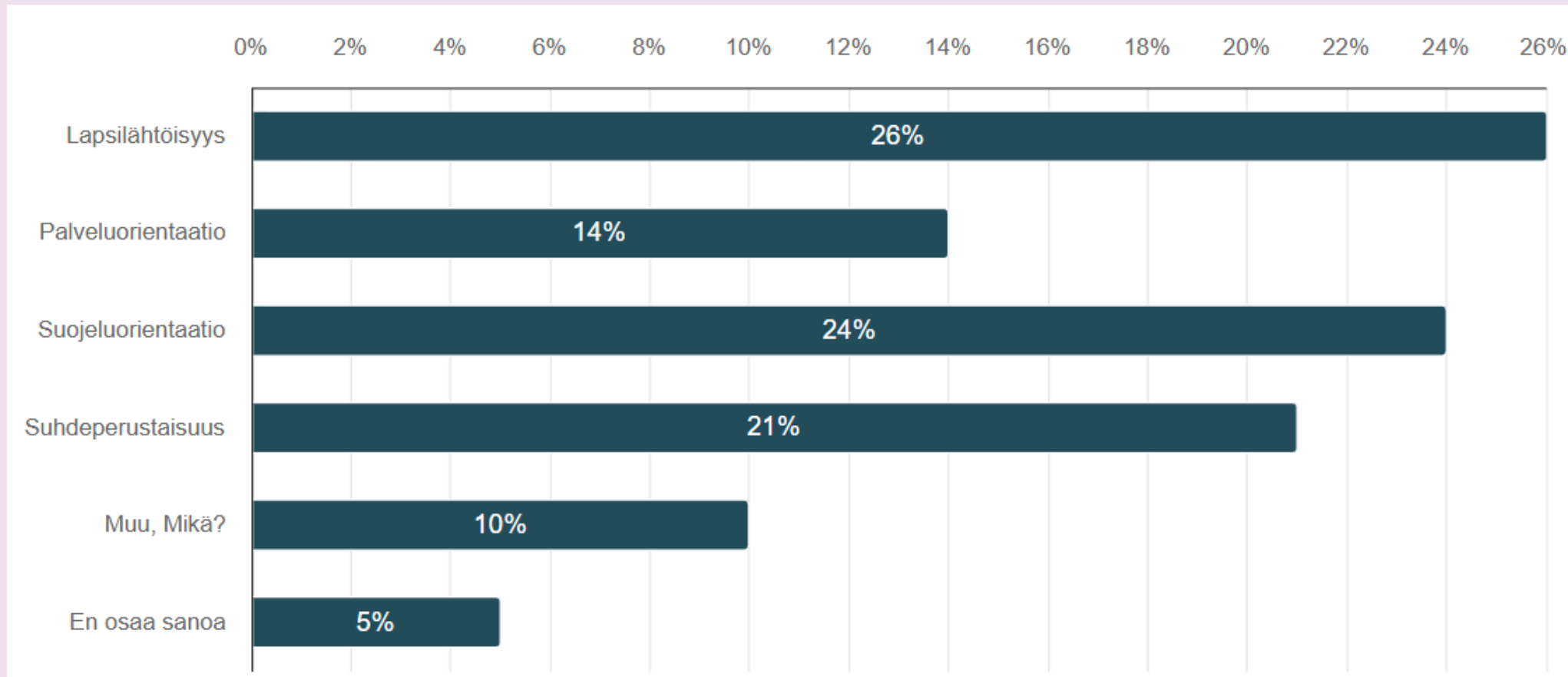
Kyselyyn vastaajat: N= 182

Mikä on nykyinen tehtävänimikkeesi?

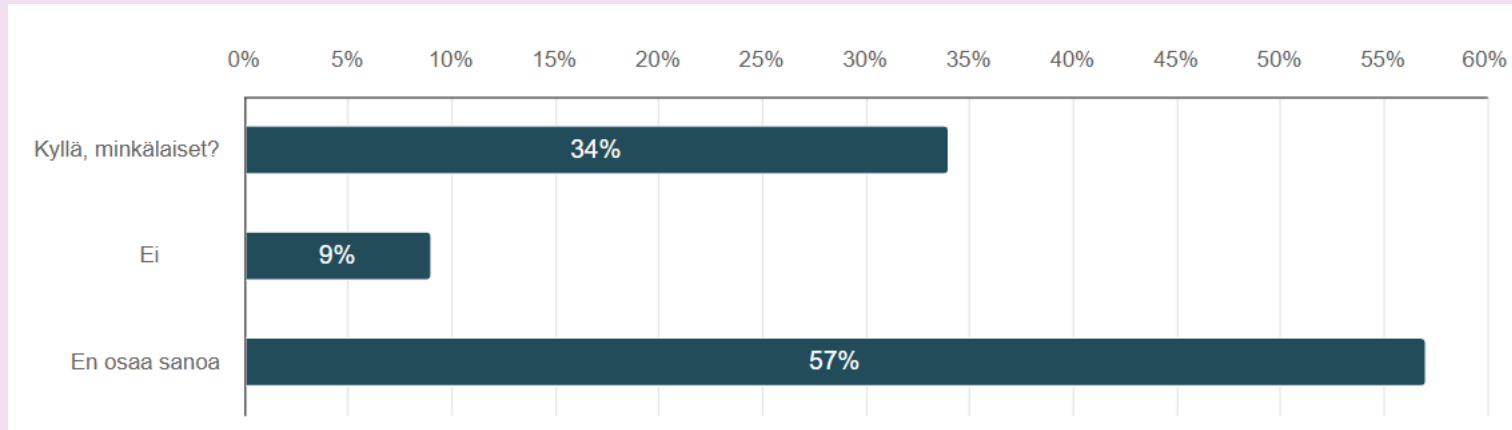
Vastaajien määrä: 182

Mikä orientaatio pääosin ohjaa mielestäsi avohuollon lastensuojelun sosiaalityötä? Valitse vaihtoehtoista yksi. (N=182)

Onko hyvinvointialueella määritellyt asiakkuuskriteerit sosiaalihuoltolain mukaisiin perhepalveluihin? (N=181)

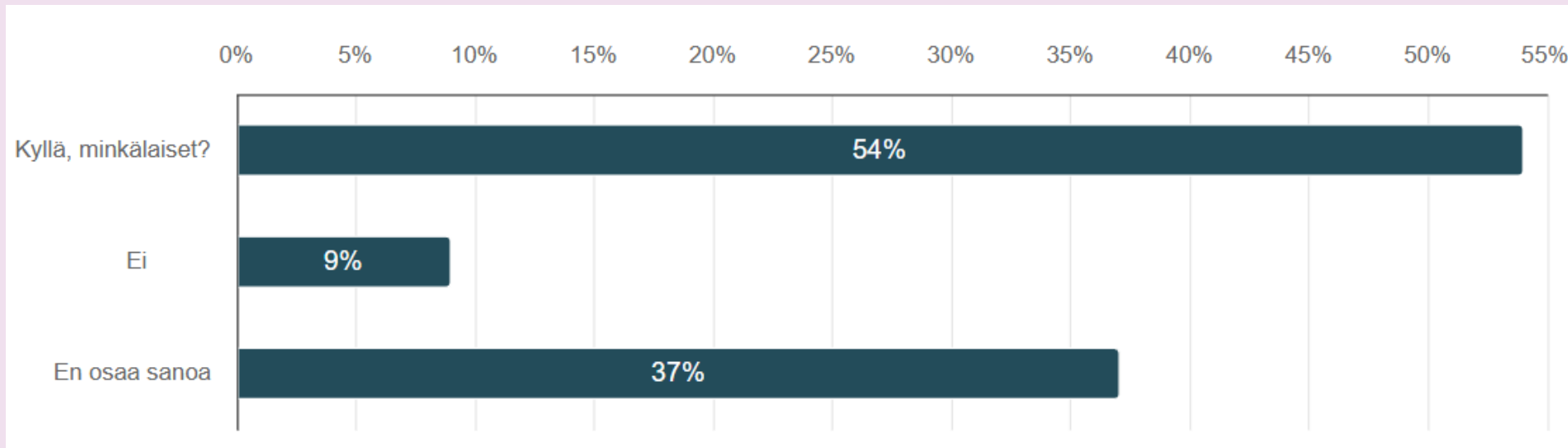
Perhe on vastaanottavainen ja yhteistyössä, perheellä on tarve sosiaalihuoltolain mukaisille palveluille ja on autettavissa kevyemmillä palveluilla.

*Tuen tarve,
erityisen tuen tarve,
liian tiukat*

Oli ennen nykyään kukaan ei tiedä mitä kriteerit on

Onko hyvinvointialueella määritellyt asiakkuuskriteerit lastensuojelulain mukaisiin palveluihin? (N=181)

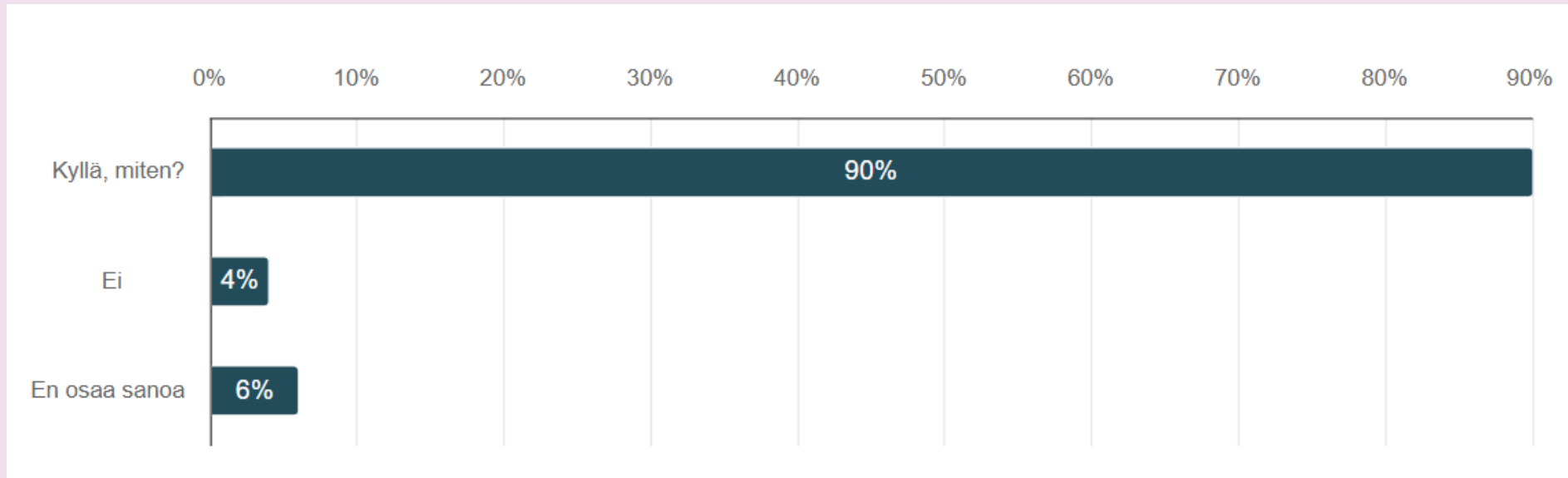
*Suojelun tarve, väkivallan uhka, kaltoinkohtelu,
vastentahtoisuus, päihdeongelmat*

Lain mukaiset määrittelyt

ei vielä kerrottu meille

Vaikuttaako tai ohjaako hyvinvointialueen taloustilanne asiakkaille tarjottavien palveluiden valintaa? (N=181)

Ei päällekkäisiä palveluja.

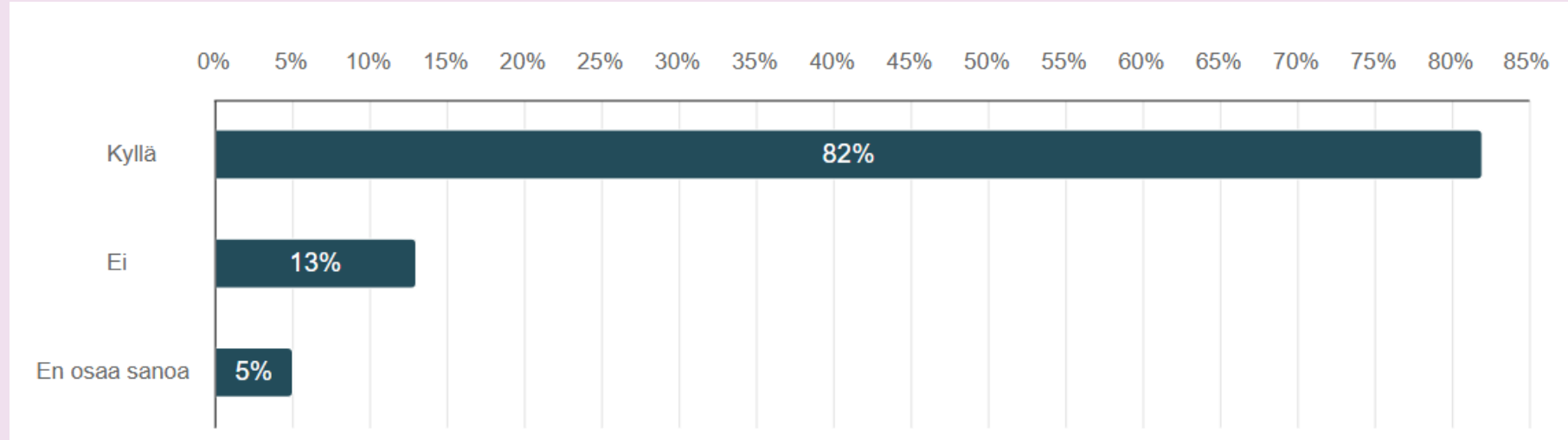
Ostopalveluita vähennetty runsaasti

Kesto, palveluntuottaja, työskentelyn intensiivisyys

Koetko työssäsi eettistä arvostiriitaa?

(N=176)

Lasten ja nuorten osallisuus

- Lasten ja nuorten osallisuuden toteutuminen lastensuojelussa on kehittymässä parempaan suuntaan
- Puutetta on kuitenkin koulutuksessa, perehdytyksessä ja rakenteissa
- Erityisesti pienet lapset jäävät vanhempien varjoon

87% vastaajista kertoi systeemisen toimintamallin käytöstä hyvinvointialueella

Alustavia huomioita avohuollon nykytilasta

- Mikä on suomalaisen lastensuojelun avohuollon visio, viitekehys?
 - Systemisyyttä käytetään ja se koetaan toimivaksi
- Talouden paine näkyy
- Porrasteisuus ei ole selkeää: SHL -> LS -> SIJAISHUOLTO
- Avohuolto paikkaa muita palveluita; mm. perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut lapsille ovat puutteelliset
- Asiakasohjausryhmien haasteet
- Ammattilaiset peräänkuuluttavat oikea-aikaisuutta ja joustavuutta tukitoimiin. Asiakkaat, jotka ovat pudonneet kaikkien palveluverkkojen läpi
- Työrauhaa loputtomien hva-muutosten keskelle kaivataan!

Save the date!

Julkaisutilaisuus järjestetään
Helsingin Tiedekulmassa 28.1.2026 klo 13-15

Tilaisuus streamataan.

Kiitos!

Jatketaan keskustelua laura.nila@lskl.fi

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

**Kysymyksiä puhujille ja
keskustelua!**

Kiitos!

